

Обставини справи

Справа стосувалася перевірки зареєстрованого у Литві офісу Kesko Senukai Lithuania у 2018 році Радою з питань конкуренції, в той час як компанія разом із кількома іншими компаніями перебувала під розслідуванням за стверджуване встановлення фіксованих цін. Національні суди відмовили у розгляді справи щодо законності перевірки.

Компанія-заявник розташована в місті Каунас (Литва); в основному її діяльність стосується роздрібної торгівлі.

У квітні 2018 року Литовська рада з питань конкуренції розпочала розслідування за підозрою у встановленні шістьма роздрібними торговцями фіксованих цін, зокрема і компанією-заявником Kesko Senukai Lithuania, у своїх магазинах. Отримавши дозвіл суду в червні 2018 року Литовська рада з питань конкуренції здійснила перевірку зареєстрованого офісу Kesko Senukai Lithuania у місті Каунас в присутності свого ін-хаус юриста, іншого зовнішнього юрисконсульта та старших керівників. Відповідно до офіційного протоколу перевірки, було вилучено понад 400 сторінок документів, перевірено п'ять комп'ютерів і один мобільний телефон, скопійовано понад 250 гігабайтів даних.

Kesko Senukai Lithuania подала запит до Литовської ради з питань конкуренції щодо повернення або знищення всіх вилучених даних, що не стосувалися розслідування. Рада з питань конкуренції доручила компанії впродовж семи днів навести причини виключення кожного окремого документу. Kesko Senukai Lithuania поінформувала Раду з питань конкуренції про неможливість їх наведення з огляду на досить значний об'єм вилученої інформації. Рада з питань конкуренції відхилила запит.

У червні 2018 року Kesko Senukai Lithuania звернулася зі скаргою до Литовської ради з питань конкуренції стверджуючи, серед іншого, що працівники Ради з питань конкуренції прибули до офісу в супроводі поліції і не відразу пояснили свою мету; у протоколі перевірки не зазначалося про участь поліції в проведенні перевірки; працівники компанії-заявниці не були належним чином поінформовані про свої права; інспектори перешкоджали персоналу здійснювати телефонні дзвінки, або змушували їх використовувати гучномовець, що законодавством не передбачалося; що було скопійовано та невибірково вилучено значну кількість документів без перевірки їхнього значення для розслідування; і що у відповідному рішенні строк проведення обшуку не зазначався.

Ця скарга була відхилена в червні 2018 року. Литовська рада з питань конкуренції, серед іншого, заявила, що мета перевірки працівникам компанії повинна була бути зрозумілою, що їм дозволили вилучити все, що могло мати доказове значення, що було нормальною практикою залучати поліцію до таких перевірок, і що інспектори обмежували телефонні дзвінки лише на початку

перевірки для забезпечення її таємності, а згодом прослуховували лише початок розмов, аби переконатися, що працівники дійсно спілкуються з юристами.

Kesko Senukai Lithuania звернулася до суду, але Вільнюський регіональний адміністративний суд відмовив у розгляді скарги, заявивши, що таке рішення, як рішення Литовської ради з питань конкуренції про відхилення скарги компанії щодо проведення перевірки, не мало за собою правових наслідків, а тому не могло бути предметом оскарження в адміністративній справі. Правові наслідки можуть настати лише за умови завершення розслідування та ухвалення остаточного рішення у справі. Kesko Senukai Lithuania оскаржила це рішення.

У жовтні 2018 року Верховний адміністративний суд відхилив цю скаргу, зокрема вирішивши, що адміністративні суди розглядають лише справи, у яких є правові наслідки, а в цьому випадку права та обов'язки Kesko Senukai Lithuania не зазнають змін. У грудні того ж року суд також відмовив у задоволенні клопотання про поновлення провадження.

У березні 2020 року через відсутність підстав вважати, що причетні компанії вчинили правопорушення, розслідування було припинено. Вилучена інформація була остаточно знищена.

Посилаючись на статті 8 (право на повагу до сімейного і приватного життя), 6 (право на справедливий суд) і 13 Конвенції (право на ефективний засіб правового захисту), компанія-заявник скаржилася на перевірку її офісу Радою з питань конкуренції, та на відсутність судового розгляду її справи.

Оцінка Суду

Стаття 8 Конвенції

ЄСПЛ підкреслив, що його роль у цій справі полягала не в оцінці того, чи дії посадових осіб Ради з питань конкуренції були законними та пропорційними, а в тому, чи була виправданою відмова національних судів розглянути скарги компанії-заявника.

Статтю 8 Конвенції не можна тлумачити як таку, що вимагає постфактум судового перегляду всіх справ щодо обшуку чи конфіскації, проведених у приміщеннях комерційної компанії. Однак, згідно з усталеною практикою ЄСПЛ, при оцінці проведення обшуків та конфіскацій за статтею 8 Конвенції наявність такого перегляду може бути взята до уваги в сукупності з іншими факторами.

Литовське законодавство передбачає низку процесуальних гарантій щодо того, як слід проводити такі перевірки. Втім, компанія-заявник не заперечувала якості національної законодавчої бази, а стверджувала, що Рада з питань конкуренції вийшла за межі своїх повноважень, вилучивши досить значний обсяг інформації та обмеживши права її персоналу. Ці скарги в жодному разі не можна вважати необґрунтованими. Дійсно, Рада з питань конкуренції не спростувала тверджень щодо конфіскованих документів чи обмежень використання персоналом телефону тощо, натомість лише стверджуючи про законність своїх дій. Таким чином,

Kesko Senukai Lithuania мала законний інтерес у перевірці судами дотримання посадовими особами ради її прав за статтею 8 Конвенції.

Однак національні суди відмовили у розгляді її скарги, оскільки вважали, що вона взагалі не підлягає розгляду судами. Проте литовське законодавство передбачало можливість оскарження рішень, прийнятих Радою з питань конкуренції, до адміністративних судів, і ці суди в минулому розглянули декілька скарг, подібних до тих, що подала Kesko Senukai Lithuania. Не було жодних ознак того, що судовий перегляд рішень Ради з питань конкуренції матиме будь-який негативний вплив на поточні розслідування.

Крім того, Рада з питань конкуренції вимагала від компанії-заявника обґрунтувати виключення кожного окремого документу, що було непропорційним.

Насамкінець, оскільки розслідування щодо Kesko Senukai Lithuania було зрештою припинено, її скарги щодо дій Ради з питань конкуренції на жодному етапі національного провадження не розглядалися.

Відсутність судового перегляду означала, що у справі не було ефективних гарантій проти свавілля та зловживань. Отже, мало місце порушення статті 8 Конвенції.

Висновок

Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 4 квітня 2023 року й набуло статусу остаточного 4 липня 2023 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.